

P A N.

Digtet Pan er skrevet af Thøger Larsen født i Tørring i 1875. Hans slægt var af husmænd og småbønder, men han arbejdede selv først som landmålerassistent hvorefter han blev redaktør af et dagblad, og det job beholdt han indtil 1923. Mens han havde sit arbejde studerede han samtidigt, bl.a. studier som astronomi, sprogvidensskab og psykologi. Thøger Larsen døde i 1928, 53 år gammel.

Digtet som jeg her skal gennemgå stammer fra digtsamlingen "Jord" fra 1904 og fra denne digtsamling har vi på klassen gennemgået to andre af hans digte, nemlig "Solsangen" og "Højsang".

Digtes overskrift Pan er en græsk forstavelse, som blev eller bliver brugt til at fortælle at det der efterfølger pan vedrører alle, f.eks. panhellenistisk siger man om noget, som vedrører alle hellenere. Man kan derfor tolke overskriften på den måde at det efterfølgende altså digtet, vedrører alle, det være sig mennesker, dyr, planter og resten af Universet. ^{*1} Dette passer godt med tolkningen af resten af Thøger Larsens digte, ihvertfald dem, som vi har gennemgået på klassen. ^{*2}

Selve digtet "Pan" ^(nutid) synes jeg kan deles i tre afsnit, hvor det første afsnit er de tre første strofer. I dette afsnit beskæftiger Thøger Larsen sig hovedsag~~l~~^ligt med de døde ting som kloderne i Universet, der bevæger sig ad de urokkelige veje bestemt af kræfterne, her sikkert underforstået naturkræfterne. I strofe 2 skriver han om, hvordan jordens skiftende vejr,

som torden og solskin⁴, " skyernes skiftende farver og former", kan sammenlignes med de stemninger, der er hos levende væsner og det er ligesom om at de døde ting derved får liv, hvilket sikkert også har været Thøger Larsen hensigt med første afsnit af digtet. I 3. strofe laver han yderligere sammenligninger mellem det levende og Universet, hvor han i denne strofes 1. og 2. vers skriver, at det, der driver kloderne og vejrets rasen på jorden, er "store urolige drifter", som jeg vil sammenligne med de drifter, som styrer levende væsner, drifter som erotiske og selvopholdelses drifter, som vi mennesker normalt undertrykker for at kunne eksistere i vores samfund, men som kommer til udtryk i pressede situationer. Videre skriver han i de næste to vers, at det er når disse døde ting jages af de urolige drifter at livet på jorden manes frem af muldet, lever over muldet og bliver et med muldet, når livet er over, for igen at blive levende og genopstå af muldet.

I disse tre første strofer laver Thøger Larsen en samlet personificering af alle de døde ting som omgiver os, som her drives af de samme drifter som man finder hos levende væsner. I anden del, som udgøres af 4. strofe, går han så videre med at beskrive den sammenhæng, han finder mellem det døde og det levende; han skriver nemlig, at han aner en gud, "der har nerver i klodernes indre og i slæters marv." Dette vil jeg tolke på den måde at han mener, at hele "verden" eller Universet er et legeme eller væsen, dette væsen kalder han s gud. Hvis man s g r videre med denne fortolkning kan man sige at alt levende på jorden er afhængigt af vores klode, altså er vi del af et større væsen, nemlig jorden. Denne jord er så

en meget lille del af det uendeligt store Univers, som er et væsen~~et~~ eller gud. Denne tolkning bygger jeg bl.a. på de 2 sidste vers i 4. strofe hvor han skriver: "og hvis evner (guds) fra solene tindre, og hvis væsen er væsnernes tarv.". Med dette kan han mene, at da alt liv på en klode er afhængigt af den energi som kommer fra solen, og denne energi er guds evner, kan ingen væsner leve uden energien fra solen eller guds evner, som her er det samme, altså eksisterer alt ved guds hjælp. *3

Den sidste del af dietet, består af strofe 5 og 6. I disse to strofer skriver han om den gud, som alt levende er en del af, og hvordan denne gud påvirker mennesket. I 5. strofe står der følgende: "Han vakte Fædrenes 'hellige Ord' i Tanker, der spurgte Himmel og Jord", og efter min tolkning skal dette forstås sådan~~ne~~, at det var gud der i tidernes morgen fik mennesket til at undres over hvad de så og derefter prø've at forstå det, altså fik han mennesket til at opbygge viden, men senere i samme strofe står der at han også vakte tvivlen i sønnernes sind for derved at få dem til at "ånde fornyelsens østenvind over hæmmede evners ranker --". dette citat viser, at Thøger Larsen mener, at ingen viden er evig, men at den hele tiden må revideres, og at denne evne til at forny sin egen viden har eksisteret siden mennesket lærte at lære.

I sidste strofe skriver han om alle folkeslags higen mod den alrige gud, og med dette mener han sikkert menneskehedens higen mod det fuldkomne. *7

Efter denne systematiske gennemgang af dietet Pan vil jeg beskrive det

sprog, som Thøger Larsen har brugt.. Han har ikke brugt en traditionel indeling i lige store strofer, men har forskellige størrelser på sine strofer! denne størrelse varierer fra 2 til 5 verslinier. Disse strofer har alle enderim, men der er intet system i disse rim, f.eks i anden strofe er det 1. og 2. vers der rimer, mens det i 4. strofe er 2. og 4. vers, så man kan ikke sige at han bruger enderim til at skabe rytme i digtet. Af andre sproglige virkemidler bruger han nogle få sammenligninger, f.eks. sammenligner han Jordens skiftende vejrforhold med et menneskes stemninger i strofe 2 og i strofe 6 sammenligner han den måde som menneskets stræben efter det fuldkomne viser sig på, med Sankt-Elmsild. Hele første del af digtet er en personificering af verden og dermed mener jeg jorden og resten af Universet, men det er ikke det, man normalt forstår ved en personificering, da det ikke bare er en sammenligning som "et hus som udmattet læner sig op mod vinden", men det er hele Universet, som han beskriver som et væsen der er evigt og ikke kun levende i beskrivelses øjeblikket, som huset var. Udover de beskrevne virkemidler bruger han også bogstaverim i vid udstrækning, f.eks. Solskin og slud, lovenes vej og farve og form. Herudover er der stort set ikke sjældt brug af sproglige virkemidler.

*8 | Hvis man skal sige, at der er et tema i digtet må det blive noget i retning af "den evige livscyklus", da digtet efter min mening har en udstråling af evighed og noget tidsløst, noget som gentager sig i evighed. Man kan også betragte digtet fra en religiøs vinkel, da han beskriver Universet som gud. Denne synsvinkel passer godt på den kristne tro, men

hvis man sammenligner den omtalte gud med andre religioner passer den også på mange af dem, altså kan man sige at digtet ikke omhandler en bestemt gud eller religion, men en Universel gud, som alle mennesker og andre levende væsner er afhængige af, og denne guds væsen er selve Universet, med kloderne og stjernerne som dens "legeme", og hvis man går videre med denne tolkning bliver de dele af gud, som er nærmest til mennesket solen, månen og jorden, men det var-og er stadigvæk netop disse objekter, som naturreligionerne tilbeder og ofrer til. Man kan altså sige, at den gud som Thøger Larsen taler om er en natur-gud, men det behøves ikke at være en gud i den sædvanlige forstand, altså en man "tilbeder", da han bare beskriver Universet som et væsen og dette væsen får så navnet gud. Man kan altså tolke hele digtet på den måde at Thøger Larsen her kommer med en ny definition på gud.*9

~~og fortæller~~
Når jeg læser digtet og under denne fortolkning syntes jeg, at digtet virker mere og mere positivt, bl.a. med den følelse af noget evigt som digtet udstråler. Ordene som Thøger Larsen bruger er også gennemgående positive, der er i hvertfald ingen direkte negative ord, selv ordet torden kommer til at virke positivt i den sammenhæng som det står, så alt i alt syntes jeg at det er et særdeles positivt og tidløst digt.

Per Dalum Larsen 2x F

Pan Datum Jensen.

- *1 Det bør nævnes, at Pan samtidig er en frugtbarhedsgrad (grade).
- *2 God indledning.
- *3 Præcist formuleret tolkning. Ok?
- *4 Du skal enten citere direkte eller bruge egne ord.
- *5 Brug "aa", hvis tekstprogrammet ikke indeholder et "å". Mangler på "æ" og "ø" er u-acceptabel.
- *6 I sidste ende soleu.
- *7 Dækkende og velstruktureret tolkning.
- *8 Præcis sonding - og karakteristisk.
- *9 Hvordan forholder han sig da til kristendommen?
(Jof. forrige side).

Meget flot tekstanalyse, hvor jeg dog savner en stillingtagen til TL's holdning til den traditionelle kristendom. (se * 9)

10/

Per Datum Jensen. (Opg. 7)

* God indledning og overgang .

* 2 Brüg ordbog .

* 3 God tolkningsdetalje .

* 4 Overgang saones; Om, at du i det følgende vil gøre det, som Toffler ikke får gjort .

* 5 Jeg synes ikke, at du kommer videre end Toffler i dine overvejelser om fremtidssamfundet . Du får kommenteret Tofflers vision og vurderet den, men får ikke de aspekter, som du efterlyser hos T., sluttet .

9/